

Микола Посівнич

НЕСКОРЕНИЙ КОМАНДИР

ЛІТОПИС УПА
СЕРІЯ “ПОДІЇ І ЛЮДИ”

КНИГА 1

LITOPYS UPA
Series "Events and People"
Book 1

Mykola Posivnych

THE STAUNCH COMMANDER

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ
Серія “Події і люди”
Книга 1

Микола Посівнич

НЕСКОРЕНИЙ КОМАНДИР

УДК 94 (477) (092)
ББК 63.3 (4УКР 3) – 54
П 61

Микола ПОСІВНИЧ

НЕСКОРЕНИЙ КОМАНДИР

У пропоноваому виданні висвітлюється життєвий шлях провідного члена ОУН та Головного командира УПА Романа Шухевича, незламного лідера національно-визвольної боротьби українського народу.

Mykola Posivnych. THE STAUNCH COMMANDER . The essay enlightens the life of Roman Shukhevych, the leading member of the OUN and the Supreme Commander of the UPA, the staunch leader of the national-liberation struggle of the Ukrainian people.

Видання 2-е, доповнене, розширене

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР
Петро Й. ПОТІЧНИЙ

ISBN 978-966-2105-07-0 (Ukraine)
ISBN: 978-1-897431-09-2 (Canada)

© Літопис УПА, 2008
© Litopys UPA, 2008

РОМАН ШУХЕВИЧ (30.VI.1907 – 5.III.1950)

На 2007 рік припадає столітній ювілей з дня народження Головного командира Української Повстанської Армії (УПА) Романа Шухевича, особи, яка безперечно була однією з найяскравіших постатей українського руху в ХХ столітті. Його участь в Українській Військовій Організації (УВО), Організації Українських Націоналістів (ОУН), УПА, Українській Головній Визвольній Раді (УГВР) стала важливою запорукою розвитку цих структур та утвердження їхньої провідної ролі у боротьбі українців за свою незалежність.

Для Шухевича справою всього життя був військовий вишкіл повстанців. Стати блискучим командиром йому допомогли активна діяльність у “Пласті”, заняття спортом, служба у польській армії, навчання в німецькій військовій академії у Мюнхені¹, участь як поручника у формуванні Карпатської Січі, як сотника в Дружинах Українських Націоналістів (ДУН), як підполковника і потім генерала в УПА.

Незважаючи на значущість постаті Романа Шухевича в історії, його діяльність досі не досліджена належним чином. Однією з причин цього є те, що величезний пласт документів та матеріалів, які містять факти з життя видатного діяча українського визвольного руху, є недоступними. Абсолютна більшість цих матеріалів знаходиться у спецфондах і сховищах різних архівів як таємні документи, що, по суті, є продовженням советської політики, яка була спрямована на забуття нашого минулого.

Невід’ємною частиною перетворень, що відбуваються останнім часом в українському суспільстві, є цілісне вивчення та переосмислення минулого. Саме тому ми повинні знати якнайбільше правди про таких, як Роман Шухевич. Сьогодні він символ незламності України, але, на превеликий жаль, ми й досі не знаємо,

---

¹ Згадка про це є в редакційній примітці до статті ген. Павла Шандрука “Головний командир УПА ген. Роман Шухевич” (*Америка*. – 13-14 березня 1970. – № 47/48). Дивись теж: Frank Grelka, *Die ukrainische Nationalbewegung unter deutscher Besatzungsherrschaft 1918 und 1941/42*. Wiesbaden, Harrassowitz Verlag, 2005, S. 207.

де спочиває прах безсмертного генерала. В українській історіографії досі ніхто, крім Петра Мірчука², детально не висвітлював його життя і діяльність.

* * *

Народився Роман Шухевич, син Йосифа-Зиновія та Євгенії Стоцької, 30 червня 1907 р. у м. Львові, на вул. Собіщицни № 7 (сучасна вул. Барвінських)³. Він успадкував найкращі риси своїх родичів і галицької інтелігенції загалом: патріотизм, інтелектуальність, високу культуру у ставленні до себе і оточення. Шухевичі належали до тих галицьких священничих родів, які протягом XIX століття сприяли українському національному відродженню. З роду Шухевичів вийшла велика когорта політичних, культурно-громадських та військових діячів, що формували модерну українську націю та боролися за її державність.

В містечку Краківці на Львівщині минуло дитинство Романа Шухевича. У 1914 р. його родина переїхала до Камінки-Струмислової (тепер м. Кам'янка-Бузька). Тут він закінчив початкову школу. Навчання хлопець продовжив у Львові у філії Академічної гімназії. У цей період (1917 – 1925 рр.) молодий Шухевич мешкав під опікою бабці Герміни на вул. Собіщицни, № 7 (згодом – Верховинська, тепер – Барвінських). Завдяки творам народного мистецтва, що їх зібрав дід Романа Володимир, у будинку панував дух патріотизму. Родинні військово-патріотичні традиції, прищеплені юнакові батьком Йосипом та дядьком Степаном, зміцнив полковник Євген Коновалець – Командант УВО, який у 1921–1922 рр. деякий час винаймав у Шухевичів кімнату. Гімназист Роман неодноразово розмовляв із полковником та прислухався до його розмов, які мали великий вплив на формування свідомості й характеру майбутнього Провідника⁴.

---

² Мірчук П. *Роман Шухевич (ген. Тарас Чупринка). Командир армії безсмертних.* – Нью Йорк – Торонто – Лондон: Товариство Колишніх Вояків УПА в ЗСА, Канаді і Європі, 1970; Перекладена і доповнена: Mirchuk P. *Against the invaders. Taras Chuprynka – Roman Shuhevych Commander-in-Chief of the UPA.* New York, 1997.

³ Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО). – Ф. 27 (Львівська політехніка). – Оп. 5. – Спр. 18001 (Особова справа студента Львівської політехніки Романа Шухевича). – Арк. 3.

⁴ Шах С. *Роман Шухевич – символ незламності.* (Спомин) // Збірник на пошану ген. Романа Шухевича. – Мюнхен – Лондон: Українська Видавнича Спілка, Український Інститут Освітньої Політики, 1990. – С. 149 – 151.

У вересні 1926 р. Шухевич вступив до Львівської політехніки на дорожньо-мостовий відділ⁵. У червні 1934 р. закінчив навчання з дипломом інженера. У роки навчання у гімназії та в політехніці Роман Шухевич був активним членом “Пласту” (1-ий курінь ім. П. Сагайдачного, 7-ий курінь ім. кн. Льва, 1-ий курінь УСП (Улад старших пластунів) ім. Ф. Черника, 3-ій курінь УСП “Лісові чорти”, 10-ий курінь УСП “Чорноморці”) та різних спортивних товариств⁶. Ще гімназистом він був одним із організаторів пластового гуртка “Ясний триzub” (1922), а пізніше куреня “Чорноморці” (1927)⁷.

Улюбленими видами спорту Шухевича були футбол, баскетбол, волейбол, біг, плавання, а також планерний спорт. У 1923 р. на спортивних змаганнях у Львові – Запорозьких іграх – він поставив рекорд у бігу з перешкодами на 400 метрів та у плаванні на 100 метрів. Окрім спорту, юнак займався музикою і співом. На початку 1930-х рр. він був студентом заочного курсу музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові за класом фортепіано. Музичний інститут закінчив також його брат Юрій. Разом вони виступали у Львівському оперному театрі, де Юрій співав під акомпанемент Романа. Улюбленими композиторами Шухевича були Гріг та Шопен.

У 1928–29 рр. Роман Шухевич відбував військову службу в польській армії. Як студента, його зразу ж направили на навчання у школу підхорунжих, але через політичну ненадійність звільнили. Свою військову службу він продовжив рядовим гарматником в артилерійській частині на Волині. У 1930 р., після звільнення від служби в польській армії, Р. Шухевич одружився з дочкою пароха с. Оглядів Наталією Березинською (13.III.1910 – 28.II.2002). Там 28 березня 1933 р. у них народився син Юрко. Після окупації Західної України більшовиками Наталія Шухевич із сином, щоб не потрапити в тюрму, перейшла нелегально кордон і добралася до Кракова, де зустрілась із чоловіком. Тут 16 жовтня 1940 р. народилася їхня дочка Марія. Під час німецько-советської війни у

⁵ ДАЛО. – Ф. 27 (Львівська політехніка). – Оп. 5. – Спр. 18001 (Особова справа студента Львівської політехніки Романа Шухевича). – Арк. 4.

⁶ Гривул Т., Мороз В., Муравський В., Окаринський В. *Матеріали до пластового мартиролога*. – Львів, 2003. – С. 113.

⁷ Кравців Б. *Людина і вояк // Збірник на пошану ген. Романа Шухевича*. – Мюнхен – Лондон: Українська Видавнича Спілка, Український Інститут Освітньої Політики, 1990. – С. 93 – 95.

липні 1941 р. Н. Шухевич перебралася до Львова. Тут із двома дітьми проживала до арешту 17 липня 1945 р.

БОЙОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В РЯДАХ УВО – ОУН (1926 – 1934)

У 1925 р. Роман Шухевич вступив у ряди Української Військової Організації. Крайова Команда УВО доручила йому виконати замах на польського шкільного куратора у Львові Станіслава Собінського, який проводив жорстоку антиукраїнську політику в галузі шкільництва. 19 жовтня 1926 р. дев'ятнадцятирічний Шухевич разом із Богданом Підгайним блискуче виконав поставлене завдання.

2 лютого 1929 р. у Відні була створена Організація Українських Націоналістів. Бойовим референтом Крайової Екзекутиви ОУН у 1930 – 1934 рр. був призначений Роман Шухевич – “Дзвін”. У 1930 р. він був одним із керівників масових актів непокори – Саботажної акції, що охопила цілу Галичину. Польський уряд у паніці застосував тотальну пацифікацію, що посилювало революційнізацію українського селянства та сприяло поширенню ідей українського націоналізму.

Як бойовий референт КЕ ОУН Шухевич брав участь в організації низки заходів, спрямованих проти антиукраїнської політики польської влади, зокрема:

1) серії експропріаційних актів на польські державні установи, які проводилися з метою залучення матеріальних засобів для ведення подальшої національно-визвольної боротьби. Так, 31 липня 1931 року перемиська бойова п'ятірка ОУН вчинила успішний напад на поштову карету під Бірчею біля Перемишля⁸. У той же день подібні напади відбулися під Печеніжином біля Коломиї⁹ та в Бориславі на Банк людвий (його зробила дрогобицька бойова п'ятірка)¹⁰. 8 серпня 1931 року згадана бойова п'ятірка виконала ще один експропріаційний акт на пошту в Трускавці;

---

⁸ Хроніка. Напади і експропріації // *Сурма*. – Серпень 1931. – № 8 (47). – С. 7.

⁹ Мірчук П. *Роман Шухевич...* – С. 39; Хроніка. Напади, експропріації, атентати, саботажі // *Сурма*. – Вересень 1931. – № 9 (48). – С. 8; Малащук Р. *З книги мого життя*. – Торонто: Видавнича спілка “Гомін України” і Дослідний інститут “Студіюм”, 1987. – Т. 1. – С. 66.

¹⁰ Мірчук П. *Нарис історії ОУН / За ред. Ленкавського С., Штикала Д., Чайківського Д.* – Мюнхен – Лондон – Нью-Йорк: Українське видавництво, 1968. – С. 276.

2) атентату 22 березня 1932 р. на комісара поліції Чеховського за знущання над українськими політв'язнями та катування їх під час допитів;

3) ексу 30 листопада 1932 р. на пошту в Городку, під час якого загинув Юрій Березинський, брат дружини Р. Шухевича;

4) атентату на радянського консула у Львові як відповіді і знаку протесту проти штучного голодомору в Україні, влаштованого більшовиками. 21 жовтня замах виконав бойовик ОУН Микола Лемик, убивши в консуляті спецуповноваженого НКВД Алексея Майлова;

5) атентату на міністра внутрішніх справ Б. Перацького, організатора варварської пацифікації – масового нищення українських культурних і господарських установ та прилюдних катувань українського населення. Атентат виконав 15 червня 1934 р. у Варшаві бойовик ОУН Гриць Мацейко – “Гонта”¹¹.

Роман Шухевич – “Дзвін” поряд з іншими діячами із середовища Академічного дому (Степан Бандера – “Лис”, Степан Ленкавський, Ярослав Стецько – “Карбович”, Ярослав Старух, Зенон Коссак, Михайло Колодзінський – “М. Будзьяк”) долучився до вироблення тактики, яка оформилася в концепцію “перманентної революції”. Згідно з нею, український народ в умовах жорстокої окупації зможе здобути собі свободу лише шляхом силового натиску на ворога. Тому ОУН повинна взяти на себе підготовку суспільства до всенародного повстання. Відтак ОУН організовує широку пропаганду ідей революції та безкомпромісної боротьби. Метою цієї пропаганди є виховати народ у дусі нестримного бажання здолати свого ворога¹².

Р. Шухевич брав активну участь у дискусії щодо побудови та організації армії в ОУН. Існували дві діаметрально протилежні точки зору. Згідно з першою, українська армія має формуватися як регулярна на еміграції; згідно з другою, національну армію необхідно творити на західноукраїнських землях, опираючись на власні сили. Цю думку обстоювали “крайовики” – Степан Бандера, Іван Габрусевич, Зенон Коссак, Олекса Гасин, Дмитро Грицай, Василь Сидор та інші, у тому числі й Роман Шухевич¹³.

---

¹¹ Мірчук П. Нарис історії ОУН... – С. 337 – 348, 382 – 384.

¹² Там само. – С. 138 – 139.

¹³ ДАЛО. – Ф. 121 (Львівське воеводське управління поліції). – Оп. 3. – Спр. 1020 (Відомості про діяльність українських націоналістичних організацій УВО і ОУН). – Комунікат № 6: Діяльність Української Військової Організації (УВО), сучасної Організації Українських Націоналістів (ОУН). – Арк. 17; Мірчук П. *Нарис історії ОУН...* – С. 138 – 139, 296 – 297.

ПЕРІОД УВ'ЯЗНЕННЯ (1934 – 1937)

У червні 1934 р. у зв'язку з убивством Перацького поліція провела масові арешти серед членів ОУН. 18 червня арештовано Романа Шухевича і згодом, 6 – 7 липня, заслано до концентраційного табору у Березі Картузькій без достатніх доказів вини¹⁴. Цей табір славився нелюдськими умовами життя в'язнів. Постійне знущання над арештованими, фізичне й моральне, стало системою і доведене було до тупого садизму. Кожен із них отримував власний номер, який мав носити великий на плечах, а малий – на лівому рамені (наприклад, Дмитро Грицай мав № 44). У таборі Шухевича приписали до групи кочегарів, які взимку носили вугілля та розпалювали печі¹⁵. Але й тут він очолив націоналістичну організацію самооборони.

На Варшавському процесі над ОУН (18.XI.1935 – 13.I.1936) Роман Шухевич виступав у ролі свідка. Усі свідки обстоювали право говорити рідною мовою. За таку поведінку головуючий суддя В. Посемкевич оштрафував їх на 200 злотих, а за привітання: “Слава Україні!” – наказував покинути залу суду та карав однією добою ув'язнення¹⁶.

19 січня 1935 р. Шухевича відправлено на слідство до Львова, де він сидів у тюрмі “Бригідки” на вул. Городоцькій¹⁷. На Львівському процесі над ОУН (25.V. – 26.VI.1936) йому інкримінували державну зраду та звинувачували у належності до Крайової Екзекутиви ОУН. Адвокатом Р. Шухевича був його дядько Степан Шухевич. Члени ОУН, проти яких поліція не мала достатньо доказів, у тому числі Р. Шухевич, повинні були послідовно заперечувати свою причетність до організації. При

---

¹⁴ ДАЛО. – Ф. 255 (Львівська кримінально-слідча тюрма). – Оп. 1. – Спр. 1532 (Особова справа арештованого Романа Шухевича). – Арк. 1 – 6; Макар В. *Береза Картузька: спомини // Спомини та роздуми*. Зібрання творів в 4-х томах / За редакцією М. Кулика, Р. Кулика, П.-Й. Потічного. – Торонто – Київ, 2001. – Т. 4. – С. 26 – 27, 176.

¹⁵ Макар В. *Береза Картузька: спомини...* – Т. 4. – С. 39, 97.

¹⁶ Книш З. *Варшавський процес ОУН на підложжі польсько-українських відносин тієї доби*. – Торонто: Срібна сурма, 1986. – Т. 1. – С. 273, 340 – 341, 354; *Варшавський акт обвинувачення Степана Бандери та товаришів / Упорядник Микола Посівнич*. – Львів: Медицина світу, 2005. – С. 10, 159.

¹⁷ ДАЛО. – Ф. 255 (Львівська кримінально-слідча тюрма). – Оп. 1. – Спр. 1744 (Особова справа арештованого Романа Шухевича). – Арк. 1.

цьому всі вони заявляли, що за своїми переконаннями є українськими націоналістами. Р. Шухевича було засуджено на три роки ув'язнення з урахуванням слідчого арешту. На підставі проголошеної у 1935 р. урядової амністії він вийшов на волю 27 січня 1937 р., пробувши півроку у концтаборі та два роки у тюрмі¹⁸.

Після звільнення у 1937 р. Роман Шухевич проживав із родиною у Львові, на вул. Косинерській, 18 а (сучасна вул. І. Карпинця), і працював у рекламній кооперативі “Фама”, яку, власне, сам і організував в березні 1937 р. Вона мала виконувати подвійне завдання – політичне й фінансово-економічне. Ця фірма стала легальними прикриттям для діяльності ОУН. Дуже скоро були створені осередки “Фами” у багатьох містах Галичини й Волині й навіть поза межами тодішньої Польщі. Працівниками кооперативи були переважно члени ОУН – колишні політв'язні, яким дуже важко було влаштуватися на роботу. Тепер вони отримували легальний заробіток і могли успішно поєднувати працю на фірмі з організаційною діяльністю.

“Фама” розробляла та розміщувала рекламні оголошення кооператив Центросоюз, Маслосоюз та інших у газетах “Діло”, “Новий час”. Завдяки вмілому менеджменту фірма розрослась у розгалужене підприємство, і незабаром були зорганізовані й успішно працювали відділи оголошень у пресі, кінореклами, друкування рекламних буклетів, виготовлення фірмових вивісок та рекламних щитів, рекламного оформлення вітрин (дизайн), організації рекламних виставок і ярмарків, виробництва мінеральної води, виготовлення “адресарія” (книги адрес установ і фірм) та власний транспортний відділ¹⁹.

У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ (КІН. 1938 – ПОЧ. 1939)

У жовтні 1938 р. на Закарпатті постала незалежна Карпатськоукраїнська держава. Р. Шухевич організував фінансову допомогу для уряду Карпатської України, висилає членів ОУН для діяльності в Карпатській Січі. Наприкінці грудня 1938 р. разом з Іваном

---

¹⁸ Там само. – Арк. 164 – 165; Кук В. *Роман Шухевич – Головний Командир УПА*. – Київ: “Видавництво Бібліотека Українця”, 1997. – С. 27 – 31.

¹⁹ Чайківський Б. *“Фама”. Рекламна фірма Романа Шухевича / Науковий редактор і упорядник В. Кук, М. Посівнич.* – Львів: Медицина світу, 2005. – С. 39 – 65.

Бутковським – “Гуцулом” нелегально перейшов польсько-чехословацький кордон і добрався на Різдво 1939 р. до м. Хуст²⁰. Тут він разом із провідними членами ОУН створив Генеральний штаб національної оборони Карпатської України. В обов’язки поручника “Бориса Щуки” (тодішне псевдо Р. Шухевича) входило поповнення Січі кадрами, організація фінансової допомоги та зв’язку. Під час нападу угорської армії на Карпатську Україну поручник “Щука” брав активну участь у боях, і лише чудо врятувало його від неминучої смерті²¹.

Після окупації Карпатської України у березні 1939 р. Угорщиною Р. Шухевич через Румунію і Югославію дістався до Австрії, де зустрівся з членами Проводу ОУН, яким доповів про свою діяльність у Карпатській Україні. Провід ОУН доручив йому справи зв’язку із Західною Україною, зокрема конспіративний зв’язковий пункт у Данцігу²².

НАПЕРЕДОДНІ ВІЙНИ (ВЕРЕСЕНЬ 1939 Р. – ЧЕРВЕНЬ 1941 Р.)

Восени 1939 р. Роман Шухевич разом із родиною проживав у Кракові. Він виконував функції референта зв’язку у Проводі Українських Націоналістів (ПУН) на чолі з полк. Андрієм Мельником, зокрема організував нелегальні переходи кур’єрів в Україну через німецько-советський кордон, приймав звіти від членів ОУН та кур’єрів, які прибували з України.

Нова політична ситуація вимагала нових форм боротьби за державну незалежність, та між ОУН в Україні й Проводом Українських Націоналістів (ПУН) за кордоном, що його очолював полковник Андрій Мельник, не було єдиного узгодженого погляду з цього приводу. Незважаючи на довгі переговори, різниця в думках щодо тактики Організації призвела до розколу на дві ОУН – під керівництвом полк. А. Мельника та під проводом Степана

---

²⁰ За іншими даними, Роман Шухевич із Юрієм Лопатинським – “Калиною” перейшов польсько-чехословацький кордон в околиці м. Криниці й через Братиславу добрався на Різдво 1939 до Хусту. (Кук В. *Роман Шухевич...* – С. 32 – 33).

²¹ Чайківський Б. “Фама”... – С. 75 – 76; Стахів Є. *Крізь тюрми, підпілля й кордони. Повість мого життя.* – Київ: Рада, 1995. – С. 50.

²² Мірчук П. *Роман Шухевич...* – С. 85. (Богдан Чайківський припускає, що Р. Шухевич та Олекса Гасин навчалися в німецькій Військовій академії в Мюнхені після повороту з Закарпаття).

Бандери. Остаточо цей поділ був оформлений на конференції ОУН 10 лютого 1940 р. у Кракові, на якій було створено Революційний Провід ОУН на чолі зі С. Бандерою. Р. Шухевич увійшов до складу членів Революційного Проводу й був призначений Крайовим Провідником ОУН на західноукраїнних українських землях, що за пактом Молотова – Рібентропа відійшли до Німеччини (Підляшшя, Холмщина, Надсяння та Лемківщина). Під керівництвом Шухевича із членів ОУН, які приходили із УРСР, була створена міцна організаційна мережа, яка стала базою для підготовки підпілля в Україні²³. Особливу увагу Крайовий Провідник приділяв військовим вишкалам членів ОУН. У Військовому штабі ОУН він керував підготовкою і навчанням провідних військових кадрів, які мали стати командирами майбутнього українського війська. Шухевич брав активну участь у нарадах II Великого збору ОУН, що відбувся у квітні 1941 р.²⁴

У ЛАВАХ ДРУЖИН УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ (КВІТЕНЬ 1941 – ГРУДЕНЬ 1942)

Весною 1941 р. Провід ОУН домовився з німецьким командуванням про вишкіл військової частини Дружини Українських Націоналістів, які мали воювати на території України проти більшовицьких окупантів за відновлення державності. Р. Шухевич погодився очолити ДУН з розрахунком, що у майбутньому Легіон зможе стати базою для формування української армії. У квітні 1941 р. він налічував 330 чоловік і поділявся на 3 сотні. Після інтенсивного вишколу Український легіон 18 червня від'їхав до Ряшева, а 30 червня прибув до Львова, де того ж дня було проголошено Акт відновлення Української держави. Німецька влада поставилася до цього вкрай вороже. Голову Проводу ОУН С. Бандеру та Голову Державного Правління Ярослава Стецька було арештовано. У зв'язку з цим Легіон, який на той час перебував біля Вінниці, відмовився від подальшої служби в німецькій армії²⁵. У серпні його зняли з фронту, інтернували й перевели до Німеччини. Тут українських вояків реорганізували в Охоронний батальйон № 201, і за індивідуальним контрактом вони змушені

---

²³ Кук В. *Генерал-хорунжий Роман Шухевич – Головний командир Української Повстанської Армії*. – Львів: Медицина світу, 2005. – С. 37 – 39.

²⁴ Дужий П. *Роман Шухевич – політик, воїн, громадянин*. – Львів: Галицька видавнича спілка, 1998. – С. 57 – 60.

були погодитися на ще один рік служби. 16 березня 1942 р. батальйон був направлений в Білорусь в околиці м. Боровки для охорони військових об'єктів та боротьби проти радянських партизанів. Після року служби всі вояки на чолі з Шухевичем відмовились продовжувати службу. 6 січня 1943 р. їх відправили під охороною до Львова, куди вони приїхали 8 січня 1943 р. Роман Шухевич, знаючи, що всіх старшин арештують, непомітно зник від гестапо²⁶.

ГОЛОВНИЙ КОМАНДИР УПА (1943 – 1950)

Із січня 1943 р. в житті Романа Шухевича почався новий етап діяльності як Провідника й Командира національно-визвольної боротьби проти німецьких і російських окупантів. Після втечі з-під німецької варти він зв'язався з Проводом ОУН та приєднався до боротьби, очоливши військову референтуру. У травні став членом Бюро Проводу ОУН, згодом – Головою, а у серпні 1943 р. на III Надзвичайному великому зборі ОУН був обраний Головою Бюро Проводу ОУН і призначений Головним командиром УПА.

Під час німецької окупації України Роман Шухевич перебував переважно по лісах, а від серпня 1944 р. з приходом советської влади – по селах. Спочатку Провідник мешкав в Улашківцях біля Чорткова, а восени та взимку 1944 – 1945 рр. – в Бережанському та Козівському районах Тернопільщини в околицях сіл Бишки – Потік – Конюхи – Августівка – Жуків – Рай. У с. Августівці він перебував з осені 1944 до весни 1945 р. Улітку 1945 р. Головний командир УПА мав криївку в с. Рай. Черговим місцем постою було с. Пуків на Рогатинщині, де Шухевич перезимував із 1945-го на 1946 р. Від жовтня 1946 р. до 21 вересня 1947 р. Р. Шухевич мешкав у с. Княгиничі Рогатинського району. Звідси місце постою було перенесено у Комарнівський район на Львівщині у с. Грімне. Ця криївка проіснувала до пізньої осені 1947 р. Зиму 1947 – 1948 р. Р. Шухевич провів у Львові, в будинку на вул. Кривій. Від весни 1948 р. до загибелі Головний командир УПА перебував у с. Білогорща²⁷.

²⁵ Дружини українських націоналістів у 1941 – 1942 роках. – Без місця видання, 1953. – С. 6, 109 – 110.

²⁶ Кальба М. Дружини Українських Націоналістів. – Детройт, 1992. – С. 45 – 53, 75 – 80.

²⁷ Кук В. Штаб-квартири Головного Командира УПА // Визвольний шлях. – Лондон – Київ, 2002. – Кн. 10. – С. 25 – 33.

За керівництва Шухевича відбулася подальша еволюція ідейно-програмних засад націоналістичного руху, що відображено в Постановах III Великого збору ОУН. У них підкреслено, що ОУН бореться: проти всіх видів тоталітарних систем; за побудову демократичного державного порядку в Українській державі; за право кожної нації на самовизначення; проти імперій та імперіалістів. В УПА почали вступали відділи, сформовані німцями із вихідців з Кавказу й Середньої Азії й призначені для боротьби проти повстанського руху в Україні. Усе це зумовило потребу в скликанні спеціальної Конференції поневолених народів сходу Європи й Азії, що відбулась 21 – 22 листопада 1943 р. в с. Будераж на Рівненщині. Завданням заходу було вироблення узгодженого плану боротьби проти спільних окупантів. Активну участь у Конференції брав і Головний командир УПА “Тарас Чупринка” (псевдо Р. Шухевича), але з конспіративних причин він не виступав²⁸.

З метою об’єднання всіх національно-державницьких сил українського народу в боротьбі за державну незалежність 11 – 15 липня 1944 р. з ініціативи ОУН та особисто Романа Шухевича було скликано збори, на які прибули представники діючих в Україні політичних організацій. У результаті нарад було створено Українську Головну Визвольну Раду, яка стала найвищою владою під час боротьби за УССД. Виконавчим органом УГВР був Генеральний Секретаріат, Головою якого обрали Романа Шухевича – “Лозовського”. (Згідно з тимчасовим устроєм УГВР, Голову Генерального Секретаріату обирав Великий збір). Його ж затвердили на посаді Секретаря військових справ і Головним Командиром УПА.

Посада Голови Генерального Секретаріату передбачала широкі повноваження, але й велику відповідальність. За його пропозицією призначали й звільняли генеральних секретарів при затвердженні Президента УГВР. Голова Генерального Секретаріату міг доручати тимчасово виконувати свої функції одному з генеральних секретарів. За рівності голосів при розгляді будь-якого питання вирішальним був голос Голови Генерального Секретаріату²⁹. Державно-правові акти УГВР

²⁸ Русначенко А. *Народ збурений. Національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Білорусії, Литві, Латвії, Естонії у 1940 – 50-х роках.* – Київ: Пульсари, 2002. – С. 90 – 94, 100 – 101; Логуш О. *Командир Чупринка на Конференції поневолених народів.* (Уривки зі спогадів) // *До зброї.* – 1950. – Ч. 9 (22). – С. 6 – 7.

²⁹ Тимчасовий устрій УГВР // *Літопис Української Повстанської Армії.* – Львів, 1992. – Т. 8: *Українська Головна Визвольна Рада.* – Книга перша, 1944 – 1945. – С. 31 – 32.

набирали законної сили лише після того, як їх підписали Голова Генерального Секретаріату і Президент. На практиці більшість рішень під час роботи Генерального Секретаріату ухвалював його Голова, тобто Р. Шухевич, узгодивши їх із кооптованими членами УГВР. Усі стратегічні, тактичні та організаційні питання діяльності структур УГВР в Україні вирішував Голова Генерального Секретаріату та його соратники, зважаючи на конкретні обставини визвольної боротьби та основні документи УГВР.

Генеральний Секретаріат УГВР успішно реалізовував функції революційної влади у Західній Україні, хоча в повному складі Генеральний Секретаріат УГВР, за винятком Великого збору, не збирався ні разу³⁰. На думку Провідника ОУН Степана Бандери, основним завданням ГС УГВР було “очолення визвольної боротьби українського народу та протиставлення в Україні урядові УССР як експозитурі російсько-більшовицької імперії”³¹.

5 березня 1950 р. Роман Шухевич загинув смертю героя у підпільній штаб-квартирі в с. Білогорща біля Львова у бою з окупантами. Через п'ятдесят один рік, 23 жовтня 2001 року, з метою увічнення його пам'яті на цьому ж місці було створено меморіальний музей генерал-хорунжого УПА Романа Шухевича при Львівському історичному музеї³².

Проведені за керівництва Романа Шухевича організаційні та політично-програмні зміни значно зміцнили ОУН і УПА й дали можливість успішно продовжувати боротьбу до кінця 1950-х рр. Роман Шухевич – “Тур” – “Лозовський” – генерал “Тарас Чупринка” своєю многогранною і багаторічною революційною діяльністю засвідчив не лише велику любов до українського народу, безмежну відданість справі визволення України й здобуття Держави, а й непересічний талант політика й військового командира. Недаремно сучасники довірили

---

³⁰ Ребет Д. *До початків УГВР // Літопис Української Повстанської Армії*. – Торонто – Львів, 2001. – Т. 26: *Українська Головна Визвольна Рада*. – Книга четверта: *Документи і спогади*. – С. 85 – 86.

³¹ Бандера С. *Слово до українських націоналістів-революціонерів за кордоном // Бандера С. Перспективи української революції* [передрук]. – Мюнхен: ОУН, 1978. – С. 93.

³² *Музей Романа Шухевича – генерал-хорунжого УПА “Тараса Чупринки”*. – Львів: Львівський історичний музей, “Новий час”, 2004. – С. 26 – 27.

Романові Шухевичу керівні пости у визвольному русі: Головно-го командира УПА (1943 – 1950), генерал-хорунжого (з 1946); члена Українського Державного Правління (1941), Голови Бюро Проводу ОУН (1943 – 1950), Голови Генерального Секретаріату УГВР і Генерального Секретаря військових справ (1944 – 1950). Його відзначили найвищими нагородами УПА – Золотим хрестом бойової заслуги I класу та Золотим Хрестом заслуги³³, помертно (15.XI.1950) іменували Гетьманським пластуном-скобом і нагородили Пластовим золотим хрестом³⁴. Роман Шухевич – одна з найвидатніших постатей національно-визвольної боротьби 1930-х – 50-х рр., символ героїчної боротьби за УССД.

Доля родини Головного командира УПА була типовою для сотень тисяч родин учасників національно-визвольного руху. Його батьків, Йосипа (1879 – 1948) та Євгенію (1883 – 1956) Шухевичів, радянські спецслужби тримали під постійним наглядом, поки ті мешкали у Львові. Коли стало зрозуміло, що МГБ не зможе використати батька для арешту сина, то його, тяжко хворого, відправили на заслання у Кемеровську область, де він помер у 1948 р. Мати Євгенія була заслана до Казахстану, де і померла 30 червня 1956 р. Брата Юрія (1910 – 24-26.VI.1941), інженера-геодезиста, НКВД замордувало у львівській тюрмі на вул. Лонцького (сучасна вул. Брюлова К.) у червні 1941 р. Сестра Наталія (1922 р. н.), студентка Львівського медінституту, була заарештована 7 вересня 1940 р. і засуджена на процесі 59 членів ОУН на 10 років каторжних робіт на лісоповалі на Уралі й 5 років заслання в Казахстан. Дружину Шухевича Наталію заарештували 17 липня 1945 р. Обоє дітей від неї забрали й віддали до дитячого будинку в м. Чорнобиль. Згодом Наталя зі своєю матір'ю Осипою також була відправлена на заслання, а діти – син Юрій та дочка Марія – були передані до дитячого будинку в Донецьку. Згодом Юрія було ув'язнено, і він перебував у таборах понад 32 роки. Сьогодні Юрій Шухевич – відомий громадсько-політичний діяч³⁵.

³³ Літопис Української Повстанської Армії. – Торонто – Львів, 1994. – Т. 10: *Українська Головна Визвольна Рада. Документи, офіційні публікації, матеріали.* – Книга третя, 1949 – 1952. – С. 50 – 53.

³⁴ Немелівський В. *Шух – Тур – пластун.* – Торонто, 1963. – С. 7 – 8.

³⁵ Арсенич П. *Рід Шухевичів.* – Івано-Франківськ: *Нова зоря*, 2005. – С. 159, 207, 243 – 250.

У галереї національних борців ХХ століття постать Романа Шухевича посідає виняткове місце. Він брав безпосередню участь і був співорганізатором боротьби проти усіх окупантів України. Під його керівництвом виростала й протистояла ворогові нескорена армія та революційна організація. Життя й діяльність Головного командира УПА генерал-хорунжого Романа Шухевича – “Тараса Чупринки” стали яскравим взірцем історичної пам’яті про героїчні змагання за українську державність і мають стати прикладом для прийдешніх поколінь української нації.

* * *

Йосиф і Євгенія Шухевичі,
батьки Романа

Роман Шухевич, 1908 р.

Родина Шухевичів: 1-ий ряд зліва – Юрій Старосольський, Роман Шухевич, Володимир Рожанківський, 2-ий ряд зліва – Йосипа Рожанківська, Ольга Бандрівська-Шухевич, Євгенія Шухевич з сином Юрієм, Гермiна Шухевич з Ігорем Старосольським, Володимир Шухевич, Ірина Шухевич-Рожанківська з сином Стефаном, Ярослав Рожанківський, 3-ій ряд зліва – Тарас Шухевич, Йосип Шухевич, Володимир Старосольський, Дарія Шухевич-Старосольська з донькою Уляною, Ірина Кормаш-Шухевич, Володимир Шухевич, Теодор Рожанківський.

Роман Шухевич, 1926 р.

Наталя Березинська-
Шухевич, 1926 р.

Пластова штафета 1929 р. на Янівському цвинтарі коло могил січових стільців. У першому ряді 1-ий зліва (з кубками) – Юрій Шухевич, 2-ий – Антін Сілецький, 3-ій – Антін Івахнюк, НН. У другому ряді 1-ий зліва – Роман Шухевич, 2-ий – Ярослав Карпевич, 3-ій – Петро Галібей.

Роман Шухевич (у другому ряді третій зліва) під час пластової мандрівки, 1926 р.

Водний табір пластунів
куреня “Чорноморці”,
с. Монастирок, 1929 р.
На передньому плані
1-ий справа – Роман
Шухевич, 2-й – Яро
Гладкий, НН. Позаду,
зліва направо: НН,
Роман Рак, Антін Івах-
нюк, Євген Полотнюк,
НН, НН.

Юрій Й. Шухевич,
середина 1930-х рр.

Наталя Шухевич з
сином Юрком,
с. Оглядів, 1933 р.

Гра у кеглі в с. Оглядів Радеківського р-ну Львівської обл. Зліва
направо – сидить Юрій Шухевич, стоїть 1-ий – о. Березинський,
8-ий – Роман Шухевич.

В третьому ряді зліва направо: НН, Роман Шухевич, Юрій Шухевич, Юрій Березинський, другий ряд зліва направо: 1-а – Наталя Березинська-Шухевич, 3-ій – о. Березинський.

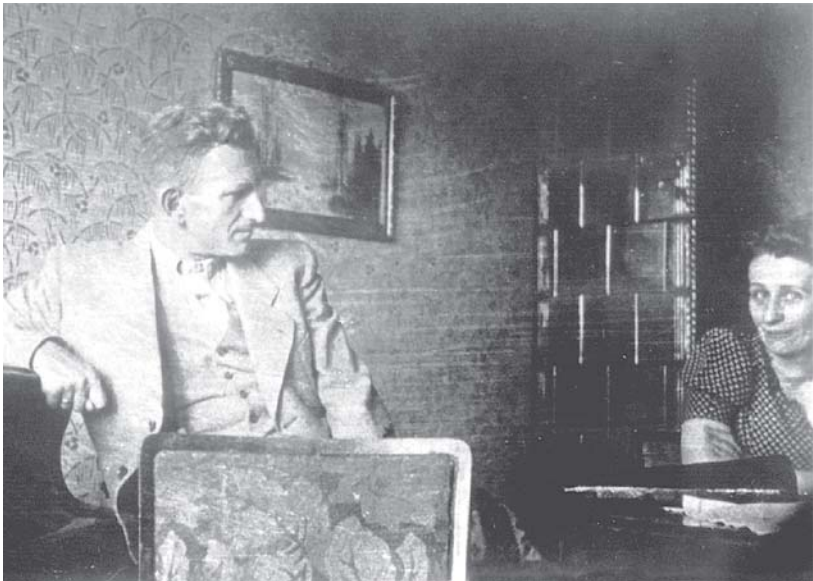

Зліва направо: НН, Роман Шухевич, НН, Наталя Шухевич, Юрій Березинський, НН, НН, НН, Юрій Шухевич.

Зліва направо: Роман Шухевич, Юрій Березинський, Анатолій(?)

Роман Шухевич з сестрою Наталкою, кінець 1930-х років.

Наталія Шухевич з сином Юрком та донею Марією

Юрій і Марія Шухевичі
Львів, 1942 рік

Роман Шухевич, 1941 р.

Роман Шухевич, 1947 р.

Зліва направо: Роман Шухевич, Іван Іванчук, Марія Бойко-Стецюк, Іван Бойко, НН, НН. Лютий 1941 р.

Роман Шухевич, 1944 р.

Зліва направо: Марія і Іван Бойків (2-ий день по їхньому весіллі,
Роман Шухевич, Іван Іванчук, НН. 23 лютого 1941 р.

Роман Шухевич, Волинь, 1943 р.

На передньому плані: Роман Шухевич (з автоматом) розмовляє з Катериною Мешко, зліва від них стоїть Дмитро Грицай. Імена вояків, яких видно на задньому плані, неустійнені. 21-22 листопада 1943 р., с. Будераж Рівненської обл.

Сидять зліва направо: Роман Шухевич, НН, Зиновій Тершаковець
(фото з ГДА СБУ)

Роман Шухевич
з невідомим
(фото з ГДА СБУ)

Роман Шухевич з невідомим (фото з ГДА СБУ)

Роман Шухевич з Олексою Гасиним та Галиною Дидик в Білогорщі.
(Фото з ГДА СБУ)

Олекса Гасин, Галина Дидик, Роман Шухевич, Дарія Гусяк.
Білогорща. (Фото з ГДА СБУ)

Дім в Білогорщі, де 5 березня 1950 р. загинув ген. Тарас Чупринка
(фото 1950 р. з ГДА СБУ)

Фото частини речей, вилучених МГБ в штаб-квартирі в Білогорщі
після загибелі Романа Шухевича
(фото 1950 р. з ГДА СБУ)

Посмертне фото Романа Шухевича з фондів ГДА СБУ

Повстанська грав'юра (автор невідомий) з фондів ГДА СБУ

Н. Р. Шухевич-Березинська
(фото з архівної кримінальної справи НКГБ)

Шухевич Наталя, дружина Романа Шухевича, з донькою Марією

Головний Командир Української Повстанської Армії ген. Тарас Чупринка (Роман Шухевич). Репродукція поштової листівки, випущеної накладом Українського Інформаційного Бюро (Нью Йорк, США).

Роман Шухевич (1907 -1950)

30.06.2007 р. Білогорща. Велелюдний мітинг на пошану ген. Тараса Чупринки. На передньому плані зліва направо: 1-ий - Петро Олійник, голова Львівської облдержадміністрації, 3-ій - Юрій Шухевич, 4-ий - Мирослав Сенік, голова Львівської обласної ради.

27.06.2007 р. Відкриття виставки, присвяченої Романові Шухевичу, в Львівському історичному музеї. Стоять справа наліво: Лев Футала, голова видавництва "Літопис УПА" та голова "Всесвітнього Братства Вояків УПА ім. ген.-хор. Тараса Чупринки", Юрій Шухевич та Богдан Ковалик, секретар видавництва "Літопис УПА" та секретар "Всесвітнього Братства Вояків УПА ім. ген.-хор. Тараса Чупринки"

29.06.2007 р. Святочна академія в Львівському оперному театрі з нагоди 100-літнього ювілею від дня народження Романа Шухевича

---

1 липня 2007 р., с. Тишківці,
Городенківського р-ну
Івано-Франківської обл.
Святування 100-літнього
ювілею від дня народження
Романа Шухевича

Пам'ятник Романові
Шухевичу в Білогорщі

Пам'ятник Романові Шухевичу в с. Княгиничі Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.

На святочній академії з нагоди столітнього ювілею від дня народження Романа Шухевича промовляє президент Благодійного Фонду “Літопис УПА” ім. Володимира Макара, співредактор 45 тому “Літопису УПА” Микола Посівнич. 30 червня 2007 р., с. Княгиничі Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.

Після завершення наукової конференції “Роман Шухевич – провідник українського визвольного руху”. Зліва направо: Леся Шухевич, Юрій Шухевич, Микола Посівнич. 25.05.2007 р., м. Львів.

Поштові значки Підпільної Пошти України, випущені в різні роки на Заході та присвячені ген. Тарасові Чупринці (Романові Шухевичу)

PRO PATRIA

1950

1970

ПІДПІЛЬНА ПОШТА УКРАЇНИ

1950 ✦ ВЕЛИКОМУ БОРЦЕВІ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ ✦ 1975

“Літопис УПА”
пл. Міцкевича 6 / 7
Львів 79000
UKRAINE

LITOPYS UPA
PO Box 97, Stn. “C”
Toronto, ON M6J 3M7
CANADA

Поштова марка та конверт “1-го Дня”, випущені “Укрпоштою” в 2007 році з нагоди столітнього ювілею від дня народження Романа Шухевича

Роман Шухевич (1907/Львів – 1950/Білогорща), срібна пропам'ятна монета номіналом 5 гривень серії "Видатні особистості України", випущена Національним банком України у 2008 році

Почесна ювілейна відзнака з нагоди 100-річчя від дня народження
Головного командира УПА, Провідника ОУН, генерал-хорунжого
Романа Шухевича – “Тараса Чупринки”

ПОКАЖЧИК

201-ий, охор. батальйон 13

А

Августівка, с. 14

Австрія 12

Азія 15

Азія, Середня 15

Акт відновлення Української державности (30 Червня) 13

Анатолій (?), з Волині 26

“Анна”. *Див.* Дидик Галина

Арсенич Петро 17

Б

Бандера Степан (“Лис”, “Бийлихо”) 9, 13, 16

Бандрівська-Шухевич Ольга 20

Бережанський, р-н 14

Береза Картузька, концтабір 10

Березинська Наталя. *Див.* Шухевич-Березинська Наталя Романівна

Березинська-Глинянська Осипа 17

Березинський Роман, о. 24, 25

Березинський Юрій Романович 9, 25, 26

“Бийлихо”. *Див.* Бандера Степан Бишки, с. 14

Білогорща, с. 14, 16, 34, 35, 41, 43, 49

Білорусь (Білорусія) 14, 15

Бірча, м. 8

Бойко Іван 28, 29

Бойко-Стецюк Марія 28, 29

Борислав, м. 8

Боровки, м. 14

Братислава, м. 12

“Бригідки”, тюрма 10

Будераж, с. 15, 31

“Будзяк”. *Див.* Колодзінський Михайло

Бутковський Іван (“Гуцул”) 12

В

Варшава, м. 9

Відень, м. 8

Вінниця, м. 13

Вісбаден (Wiesbaden), м. 5

Волинь 7, 11, 30

Г

Габрусевич Іван (“Джон”) 9

Галичина 8, 11

Галібей Петро 22

Гасин Олекса (“Лицар”) 9, 12, 34

Гладкий Ярослав 23

Глинянська Юзефа. *Див.* Березинська-Глинянська Осипа

Городенківський, р-н 43

Городок, м. 9

Гривул Тарас 7

Грицай Дмитро (“Перебийніс”) 9, 10, 31

Грімне, с. 14

“Гузар”. *Див.* Колодзінський Михайло

Гусяк Дарія 34

“Гуцул”. *Див.* Бутковський Іван

Ґ

“Ґонта”. *Див.* Мацейко Гриць

Ґрелька, Франк (Frank Grelka) 5

Гріг (Grieg), композитор 7

Д

Данціг (тепер Гданськ), м. 12
Детройт, м. 14

“Джон”. *Див.* Габрусевич Іван

“Дзвін”. *Див.* Шухевич Роман

Дидик Галина (“Анна”) 34

“Діло”, часопис 11

Донецьк, м. 17

Дужий Петро 13

ДУН 5, 13, 14

Е

Естонія 15

Є

Європа (Європа), Східна 15

Ж

Жуків, с. 14

З

Закарпаття 11, 12. *Див. також*
Україна, Карпатська

Західна Україна. *Див.* Україна,
Західна

ЗУЗ. *Див.* Україна, Західна

І

Івано-Франківськ, м. 17

Івано-Франківська, обл. 43-45

Іванчук Іван 28, 29

Івахнюк Антін 22, 23

К

Кавказ, г. 15

Казахстан 17

“Калина”. *Див.* Лопатинський
Юрій

Кальба Мирослав 14

Камінка-Струмилова, м. *Див.*

Кам’янка-Бузька, м.

Кам’янка-Бузька, м. 6

“Карбович”. *Див.* Стецько
Ярослав

“Карпатська Січ” 5, 11

Карпатська Україна. *Див.*

Україна, Карпатська

Карпевич Ярослав 22

Кемеровська, обл. 17

Київ, м. 10-12, 14, 15

Книш Зиновій 10

Княгиничі, с. 14, 44, 45

Ковалик Богдан 41

Козівський, р-н 14

Колодзінський Михайло
 (“М. Будзьяк”, “Гузар”) 9

Коломия, м. 8

Комарнівський, р-н 14

Коновалець Євген 6

Конференції поневолених наро-
дів сходу Європи й Азії 15

Конюхи, с. 14

Кормаш-Шухевич Ірина 20

Коссак Зенон (“Тарнавський”) 9

Кравців Богдан 7

Краків, м. 7, 12, 13

Краковець, смт. 6

Криниця, м. 12

Кук Василь (“Леміш”) 11-14

Кулик Микола 10

Кулик Роман 10

Куфа”. *Див.* Підгайний Богдан

Л

Латвія 15

Лемик Микола 9

“Леміш”. *Див.* Кук Василь

Лемківщина 13

Ленкавський Степан 8, 9
“Лис”. *Див.* Бандера Степан
Лисенко Микола, композитор
7

Литва 15
“Лицар”. *Див.* Гасин Олекса
“Лісові чорти”, пласт. курінь 7
Логуш Омелян 15
“Лозовський Роман”. *Див.*
Шухевич Роман
Лондон, м. 6-8, 14
Лопатинським Юрій (“Кали-
на”) 12
Львів, м. 6-11, 13-17, 27, 45,
49
Львівська обл. 24. *Див. також*
Львівщина
Львівщина 6, 14. *Див. також*
Львівська обл.

М

Майлов Алексєй 9
Макар Володимир 10
Малащук Роман 8
“Маслосоюз”, КООП 11
Мацейко Гриць (“Гонта”) 9
Мельник Андрій, полк. 12
Мешко Катерина 31
Мірчук Петро 6, 8, 9, 12
Молотова – Рібентропа, пакт 13
Монастирок, с. 23
Мороз Володимир 7
Муравський Володимир 7
Мюнхен, м. 5- 8, 12, 16

Н

Надсяння 13
Немелівський В. 17
Німецька, армія 13
Німеччина 13

Німці 15
Нью-Йорк, м. 6, 8

О

Оглядів, с. 7, 24
Окаринський Володимир 7
Олійник Петро 41
ОУН 5, 8-13, 15-17, 50
ОУН, Бюро Проводу 14, 17
ОУН, ВЗ II 13
ОУН, ВЗ III 15
ОУН, КЕ 8, 10
ОУН, КП 13
ОУН, Провід 12-14
ОУН, РП 13

П

Партизани, радянські 14
“Перебийніс”. *Див.* Грицай
Дмитро
Перемишль, м. 8
Печеніжин, с. 8
Перацький Броніслав 9, 10
Підгайний Богдан (“Куфа”) 8
Підляшшя 13
“Пласт”, скаут. орг. 7
Полотнюк Євген 23
Польська, армія 5, 7
Польща 11
Посемкевич В. 10
Посівнич Микола 10, 11, 45
Потік, с. 14
Потічний Петро, проф. 10
Пуків, с. 14
ПУН 12

Р

Радехівський, р-н 24
Рай, с. 14
Рак Роман 23

Ребет Дарія 16
Рівненська, обл. 31. *Див. також*
Рівненщина
Рівненщина 15. *Див. також*
Рівненська, обл.
Рогатинський, р-н 14, 44, 45.
Див. також Рогатинщина
Рогатинщина 14. *Див. також*
Рогатинський, р-н
Рожанківська Ірина. *Див.* Шухе-
вич-Рожанківська Ірина
Рожанківська Йосипа 20
Рожанківський Володимир 20
Рожанківський Стефан 20
Рожанківський Теодор 20
Рожанківський Ярослав 20
Румунія 12
Русначенко Анатолій 15
Ряшів, м. 13

С

Сагайдачний Петро, гетьман 7
Сеник Мирослав 41
Середня Азія. *Див.* Азія, Середня
Сидор Василь (“Шелест”) 9
Сілецький Антін 22
Собінський Станіслав 8
Старосольська Дарія. *Див.*
Шухевич-Старосольська
Дарія
Старосольська Уляна 20
Старосольський Володимир 20
Старосольський Ігор 20
Старосольський Юрій 20
Старух Ярослав (“Стяг”) 9
Стахів Євген 12
Стецько Ярослав (“Карбович”) 9, 13
Стоцька Євгенія. *Див.* Шухевич-
Стоцька Євгенія

“Стяг”. *Див.* Старух Ярослав

Т

“Тарас Чупринка”. *Див.* Шухевич
Роман
“Тарнавський”. *Див.* Коссак
Зенон
Тернопільщина 14
Тершаковець Зиновій (“Федір”) 32
Тишківці, с. 43
Торонто, м. 6, 8, 10, 16, 17
Трускавець, м. 8
“Тур”. *Див.* Шухевич Роман

У

УВО 5, 6, 8, 9
УГВР 5, 15, 16
УГВР, ВЗ 15, 16
УГВР, ГС 15-17
УГВР, Президент 15, 16
Угорська, армія 12
Угорщина 12
Україна 5, 9, 12-16, 18, 49
Україна, Західна 7, 9, 12, 13, 16
Україна, Карпатська 11, 12.
Див. також Закарпаття
Українська, армія 9, 13
Українська, держава. *Див.* УССД
Українська, нація. *Див.* Українці
Українське Державне Правління
(УДП) 13, 17
Український, народ. *Див.* Українці
Українці 5, 6, 9, 15, 16, 18
Улашківц, с. 14
УПА 5, 14-18, 41, 45, 50
УПА, ГК 14, 15, 17, 18
Урал, г. 17
УРСР. *Див.* УССР
УССД 15, 17

УССР 13, 16

Ф

“Фама”, КООП 11

“Федір”. *Див.* Тершаковець
Зиновій

Футала Лев 41

Х

Холмщина 13

Хуст, м. 12

Ц

“Центросоюз”, КООП 11

Ч

Чайківський Богдан 11, 12

Чайковський Данило 8

Черник Федір 7

Чеховський Еміліян 9

Чорнобиль, м. 17

“Чорноморці”, пласт. курінь
7, 23

Чортків, м. 14

Ш

Шандрук Павло, ген. 5

Шах Степан 6

“Шелест”. *Див.* Сидор Василь

Шопен, композитор 7

Штикало Дмитро 8

“Шух”. *Див.* Шухевич Роман

Шухевич Володимир 20

Шухевич Володимир, проф. 6,
20

Шухевич Йосип (Осип, Йосиф-
Зиновій) 6, 17, 19, 20

Шухевич Леся 45

Шухевич Марія Романівна
7, 17, 27, 38

Шухевич Наталя Йосипівна 17,
26

Шухевич Роман (“Шух”, “Тур”,
“Дзвін”, “Борис Щука”,
“Роман Лозовський”, “Та-
рас Чупринка”) 5, 7-26,
28-36, 39-46, 48-50

Шухевич Степан, адв. 6

Шухевич Тарас Володими-
рович, проф. 20

Шухевич Юрій Йосипович 7,
17, 20, 22-25

Шухевич Юрій Романович 7,
17, 24, 27, 41, 45

Шухевич-Березинська Наталя
Романівна 7, 8, 17, 21, 24,
25, 27, 38

Шухевичі, родина (рід) 6, 17, 20

Шухевич-Любович Герміна 6.
20

Шухевич-Рожанківська Ірина 20

Шухевич-Старосольська Дарія
20

Шухевич-Стоцька Євгенія 6, 17,
19, 20

Щ

“Щука Борис”, пор. *Див.* Шухе-
вич Роман

Ю

Югославія 12

Я

Янівський, цвинтар 22

“Ясний тризуб”, пласт. гурток 7

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ТА АБРЕВІАТУР

- А.** – аркуш
- ВЗ** – Великий Збір
- ГВШ** – Головний військовий Штаб
- ГДА** – Галузевий Державний Архів
- ГК** – Головна Команда, Головний Командир
- ГС** – Генеральний Секретаріат
- ДАЛО** – Державний Архів Львівської області
- ДУН** – Дружини Українських Націоналістів
- ЗУЗ** – Західні Українські Землі
- КЕ** – Крайова Екзекутива
- КП** – Крайовий Провідник (Провід)
- м.** – місто, містечко
- МГБ** – Міністерство Государственной Безопасности (радянський репресивний орган)
- НКГБ** – Народний Комісаріат Государственной Безопасности (радянський репресивний орган)
- НКВД** – Народний Комісаріат Внутренніх Дел (радянський репресивний орган)
- Оп.** – опис
- ОУН** – Організація Українських Націоналістів
- ПУН** – Провід Українських Націоналістів
- РП** – Революційний Провід, Районовий Провід (Провідник)
- с.** – село
- С. (стор.)** – сторінка
- СБУ** – Служба безпеки України
- Спр.** – справа
- УВО** – Українська Військова Організація
- УГА** – Українська Галицька Армія
- УГВР** – Українська Головна Визвольна Рада
- УДП (ДП)** – Українське Державне Правління
- УПА** – Українська Повстанська Армія
- УРСР** (рос. **УССР**) – Українська Радянська Соціалістична Республіка
- УСП** – Улад Старших Пластунів
- УСС** – Українські Січові Стрільці
- УССД** – Українська Самостіна Соборна Держава
- Ф.** – фонд
- ЦП** – Центральний Провід
- ЦР** – Центральна Рада

СПИСОК ФОТОІЛЮСТРАЦІЙ

1. Йосиф і Євгенія Шухевичі, батьки Романа..... 19
2. Роман Шухевич, 1908 р. 19
3. Родина Шухевичів. 1-ий ряд зліва – Юрій Старосольський, Роман Шухевич, Володимир Рожанківський, 2-ий ряд зліва – Йосипа Рожанківська, Ольга Бандрівська-Шухевич, Євгенія Шухевич з сином Юрієм, Герміна Шухевич з Ігорем Старосольським, Володимир Шухевич, Ірина Шухевич-Рожанківська з сином Стефаном, Ярослав Рожанківський, 3-ій ряд зліва – Тарас Шухевич, Йосип Шухевич, Володимир Старосольський, Дарія Шухевич-Старосольська з донькою Уляною, Ірина Кормаш-Шухевич, Володимир Шухевич, Теодор Рожанківський.....20
4. Роман Шухевич, 1926 р. 21
5. Наталя Березинська- Шухевич, 1926 р. 21
6. Пластова штафета 1929 р. на Янівському цвинтарі коло могил січових стільців. У першому ряді 1-ий зліва (з кубками) – Юрій Шухевич, 2-ий – Антін Сілецький, 3-ій – Антін Івахнюк, НН. У другому ряді 1-ий зліва – Роман Шухевич, 2-ий – Ярослав Карпевич, 3-ій – Петро Галібей. 22
7. Роман Шухевич (у другому ряді третій зліва) під час пластової мандрівки, 1926 р. 22
8. Водний табір пластунів куреня “Чорноморці”, с. Монастирок, 1929 р. На передньому плані 1-ий справа – Роман Шухевич, 2-й – Яро Гладкий, НН. Позаду, зліва направо: НН, Роман Рак, Антін Івахнюк, Євген Полотнюк, НН, НН. 23
9. Юрій Й. Шухевич, середина 1930-х рр. 23
10. Н. Шухевич з сином Юрком, с. Оглядів, 1933 р.....24
11. Гра у кеглі в с. Оглядів Радехівського р-ну Львівської обл. Зліва направо – сидить Юрій Шухевич, стоїть 1-ий – о. Березинський, 8-ий – Роман Шухевич.....24
12. В третьому ряді зліва направо: НН, Роман Шухевич, Юрій Шухевич, Юрій Березинський, другий ряд зліва направо: 1-а – Наталя Березинська-Шухевич, 3-ій – о. Роман Березинський. 25
13. Зліва направо: НН, Роман Шухевич, НН, Наталя Шухевич, Юрій Березинський, НН, НН, НН, Юрій Шухевич. 25
14. Зліва направо: Роман Шухевич, Юрій Березинський, Анатолій(?).....26

15. Роман Шухевич з сестрою Наталкою, кінець 1930-х років	26
16. Наталка Шухевич з сином Юрком та донею Марією.....	27
17. Юрій і Марія Шухевичі, Львів, 1942 р.	27
18. Роман Шухевич, 1941 р.	28
19. Роман Шухевич, 1947 р.	28
20. Зліва направо: Роман Шухевич, Іван Іванчук, Марія Бойко-Стецюк, Іван Бойко, НН, НН. Лютий 1941 р.....	28
21. Роман Шухевич, 1944 р.....	29
22. Зліва направо: Марія і Іван Бойків (2-ий день по їхньому весіллі, Роман Шухевич, Іван Іванчук, НН. 23 лютого 1941 р.....	29
23. Роман Шухевич, Волинь, 1943 р.....	30
24. На передньому плані: Роман Шухевич (з автоматом) розмовляє з Катериною Мешко, зліва від них стоїть Дмитро Грицай. Імена вояків, яких видно на задньому плані, неустійнені. 21-22 листопада 1943 р., с. Будераж Рівненської обл.....	31
25. Сидять зліва направо: Роман Шухевич, НН, Зиновій Тершаковець (фото з ГДА СБУ).....	32
26. Роман Шухевич з невідомим (фото з ГДА СБУ).....	32
27. Роман Шухевич з невідомим (фото з ГДА СБУ).....	33
28. Роман Шухевич з Олексою Гасиним та Галиною Дидик в Білогорщі. (Фото з ГДА СБУ).....	34
29. Олекса Гасин, Галина Дидик, Роман Шухевич, Дарія Гусяк. Білогорща. (Фото з ГДА СБУ).....	34
30. Дім в Білогорщі, де 5 березня 1950 р. загинув ген. Тарас Чупринка (фото 1950 р. з ГДА СБУ).....	35
31. Фото частини речей, вилучених МГБ в штаб-квартирі в Білогорщі після загибелі Романа Шухевича (фото 1950 р. з ГДА СБУ).....	35
32. Посмертне фото Р. Шухевича з фондів ГДА СБУ.....	36
33. Повстанська грав'юра (автор невідомий) з фондів ГДА СБУ.....	37
34. Н. Р. Шухевич-Березинська (фото з архівної кримінальної справи НКГБ).....	38
35. Шухевич Наталя, дружина Романа Шухевича, з донькою Марією.....	38

36. Головний Командир Української Повстанської Армії ген. Тарас Чупринка (Роман Шухевич). Репродукція поштової листівки, випущеної накладом Українського Інформаційного Бюро (Нью Йорк, США).....	39
37. Роман Шухевич (1907 - 1950).....	40
38. 30.06.2007 р. Білогорща. Велелюдний мітинг на пошану ген. Тараса Чупринки. На передньому плані зліва направо: 1-ий - Петро Олійник, голова Львівської облдержадміністрації, 3-ій - Юрій Шухевич, 4-ий - Мирослав Сенік, голова Львівської обласної ради.....	41
39. 27.06.2007 р. Відкриття виставки, присвяченої Романові Шухевичу, в Львівському історичному музеї. Стоять справа наліво: Лев Футала, голова видавництва “Літопис УПА” та голова “Всесвітнього Братства Во-яків УПА ім. ген.-хор. Тараса Чупринки”, Юрій Шухевич та Богдан Ковалик, секретар видавництва “Літопис УПА” та секретар “Всесвітнього Братства Вояків УПА ім. ген.-хор. Тараса Чупринки”.....	41
40. 29.06.2007 р. Святочна академія в Львівському оперному театрі з нагоди 100-літнього ювілею від дня народження Романа Шухевича	42
41. 1 липня 2007 р., с. Тишківці, Городенківського р-ну Івано-Франківської обл. Святування 100-літнього ювілею від дня народження Романа Шухевича	43
42. Пам’ятник Р. Шухевичу в Білогорщі.....	43
43. Пам’ятник Романові Шухевичу в с. Княгиничі Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.....	44
44. На святочній академії з нагоди столітнього ювілею від дня народження Романа Шухевича промовляє президент Благодійного Фонду “Літопис УПА” ім. Володимира Макара, співредактор 45 тому “Літопису УПА” Микола Посівнич. 30 червня 2007 р., с. Княгиничі Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.....	45
45. Після завершення наукової конференції “Роман Шухевич – провідник українського визвольного руху”. Зліва направо: Леся Шухевич, Юрій Шухевич, Микола Посівнич. 25.05. 2007 р., м. Львів.....	45
46. Поштові значки Підпільної Пошти України, випущені в різні роки на Заході та присвячені ген. Тарасові Чупринці (Романові Шухевичу).....	46-47

47. Поштова марка та конверт “1-го Дня”, випущені “Укрпоштою” році з нагоди столітнього ювілею від дня народження Романа Шухевича. 48
48. Роман Шухевич (1907/Львів – 1950/Білогорща), срібна пропам’ятна монета номіналом 5 гривень серії “Видатні особистості України”, випущена Національним банком України у 2008 році.....49
49. Почесна ювілейна відзнака з нагоди 100-річчя від дня народження Головного командира УПА, Провідника ОУН, генерал-хорунжого Романа Шухевича – “Тараса Чупринки” 50

ЗМІСТ

РОМАН ШУХЕВИЧ (30.VI.1907 – 5.III.1950).....	5
БОЙОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В РЯДАХ УВО – ОУН (1926 – 1934)Е.....	8
ПЕРІОД УВ'ЯЗНЕННЯ (1934 – 1937).....	10
У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ (кін. 1938 – поч. 1939).....	11
НАПЕРЕДОДНІ ВІЙНИ (вересень 1939 р. – червень 1941 р.)...	12
У ЛАВАХ ДРУЖИН УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ (квітень 1941 – грудень 1942).....	13
ГОЛОВНИЙ КОМАНДИР УПА (1943 – 1950).....	14
Фотоілюстрації.....	19
Показчик.....	51
Список скорочень та аббревіатур	56
Список фотоілюстрацій.....	57
Інформаційні сторінки видавництва “Літопис УПА”.....	63

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Літопис УПА – це серійне книжкове видання. Його завдання – опублікувати, з дотриманням джерельної точності, документи й матеріали до історії УПА, а також стимулювати й видавати праці про діяльність УПА та історію України того періоду взагалі. Кожний том або група томів Літопису присвячені окремим темам і мають назву. Частина томів охоплює історію УПА за певний період на більших територіях, як, наприклад, на Волині, в Галичині, на українських землях під Польщею тощо. Кожна з цих територій може мати два-три, а то й більше томів. Додаткова серія книжок буде присвячена загальним темам, або збірникам спогадів, праць, або може бути книжкою одного автора на якусь тему. Збірники появляються не періодично, а в залежності від підготовки й опрацювання наступного тому. Нумерація книжок Літопису може йти інакше, ніж за оголошеним територіальним планом чи хронологією подій. Документи передруковуються з дотриманням джерельної точності, зі збереженням загальної форми оригіналу. Конечні виправлення чи відтворення пошкоджених місць відзначаються квадратними дужками або – де потрібно – пояснені в примітках. Так само відзначаються додані редакцією слова, пояснення чи заголовки в тексті. Інші підпільні матеріали – мемуари, меморандуми, публіцистика тощо – передруковуються без пропусків, проте мовні й правописні виправлення детально не відзначаються, хіба в особливих випадках. Як правило, передруки беруться з оригіналів, але при відсутності оригіналу до уваги береться найвірогідніша копія чи передрук. В усіх випадках точно подається джерело, а у випадку передрукованих архівних матеріалів – теж місце збереження даного матеріалу. Кожний том має довідник осіб та місцевостей і словник неясних слів, скорочень та маловживаних чи незрозумілих слів.

LITOPYS UPA – CHRONICLE OF THE UKRAINIAN INSURGENT ARMY

Litopys UPA is a series of books, produced with the aim of publishing source documents and materials relating to the history of the UPA, as well as stimulating and publishing works about the activities of the UPA and, in a more general way, the history of Ukraine of that period. Each volume or group of volumes of Litopys UPA is devoted to a specific theme and has a separate title. Some of the volumes deal with the history of the UPA in a given period of time or in a given region – for example, in Volyn', in Halychyna, in the regions of Ukraine held by Poland and so on. Two, three, or even more volumes may be devoted to general themes, to collections of memories, or to single books by individual authors dealing with particular questions. The appearance of Litopys UPA is not periodic, and depends on the pace at which successive volumes are compiled and prepared for print. The volumes may appear in an order other than indicated above, based on a territorial and chronological principle. In reprinting documents, we adhere strictly to their sources and preserve the general form, language and orthography of the originals. Places in the text where corrections have had to be made, or where the original documents have been damaged or had to be reconstituted, are designated with square brackets, or, if necessary, provided with explanatory footnotes. Words, explanations, or titles inside the texts that have been added by the editors are indicated in a similar manner. Other underground materials – memories, memoranda, works of publicists and the like – are also reprinted without omissions, but only in exceptional cases are linguistic and orthographic corrections indicated. Reprints are based on original texts. In cases where the original text is not available, the reprint is based on the most reliable copy of reprint. The sources of all materials used are clearly indicated and in the case of reprinted archival material, their present locations are also given. Each volume is provided with an index of names of persons and places and a glossary listing names that may not be clear, abbreviations and rarely-used or incomprehensible words.

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Серійне книжкове видання документів,
матеріалів і наукових праць до історії
Української Повстанської Армії

Досі появилися такі томи Літопису УПА основної серії:

Том 1. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга перша: Початки УПА; документи і матеріали. Книга містить політичні й організаційні документи та матеріали до історії УПА на Волині та Поліссі. Третє, виправлене видання, 1989 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 2. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга друга. Книга містить підпільні документи і матеріали про бойові дії УПА на Волині й Поліссі. Друге, виправлене видання, 1985 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Томи 3-4. Чорний ліс: видання команди Станиславівського тактичного відтинка УПА, 1947 – 1950 роки. Книга перша і друга. Книжки містять меморіяли, біографічні нариси й документи про дії відділів УПА Станиславівського ТВ УПА. Частина матеріалів – оповідання, новели й вірші.

Том 3, книга перша: 1947 – 1948. Друге, виправлене видання, 1987 р., 272 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 4, книга друга: 1948 – 1950 (продовження). Друге, виправлене видання, 1989 р., 288 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 5. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга третя: спомини учасників. Книга містить спогади, рецензії і додаткові підпільні матеріали про дії УПА. Між мемуарами – повідомлення про договір про ненапад між ГК УПА й угорською армією. 1983 р., 312 стор., мапи, ілюстрації.

Том 6. УПА в світлі німецьких документів, 1942-1945; книга перша: 1942 – липень 1944. Книга містить аналізи, меморандуми, повідомлення, звіти, а також переклади українських документів для центральних політичних, військових і поліційних установ. 1983 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 7. УПА в світлі німецьких документів; 1942-1945; книга друга: Серпень 1944-1945 (продовження шостого тому). 1983 р., 272 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 8. Українська Головна Визвольна Рада; документи, офіційні публікації, матеріали; книга перша: 1944-1945. Книга містить основні документи Першого Великого Збору УГВР, передрук органу Президії УГВР *Вісник* (ч. 4 (7), серпень 1945) і статті та матеріали з 1944-45 рр., які стосуються цілоти визвольного руху. 1980р., 320 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 9. Українська Головна Визвольна Рада; книга друга: 1946-1948. Книга містить видання УГВР *Самостійність і Бюро інформацій УГВР* та інші матеріали. 1982 р., 520 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 10. Українська Головна Визвольна Рада; книга третя: 1949-1952. Збірник містить документи, офіційні повідомлення, публікації й матеріали УГВР в Україні, між ними *Бюро інформацій УГВР*, вип. 4-6 і 9. 1984 р., 424 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 11. Тернопільщина: список впавших героїв української революції в боротьбі з московсько-більшовицьким окупантом за час від 13 березня 1944 до 31 грудня 1948 року. Це підпільне видання містить біографії 725 осіб, які загинули на території Тернопільської округи. Крім того, подає нові дані про смерть близько 100 невідомих повстанців, які загинули на території округи. 1985 р., XXXII – 248 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 12. Третя подільська воєнна округа У ПА («Лисоня»): містить видані командою воєнної округи короткі описи боїв відділів УПА – «Лисоня» від листопада 1943 до серпня 1945 року, збірник підпільних пісень *Повстанський стяг* – виданий з приводу п'ятиріччя УПА, в 1947 році, – та інші документи й матеріали групи УПА «Лисоня». 1989 р., 352 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 13. Перемищина – Перемиський курінь; книга перша: Денник відділу «Бурлаки» (Володимира Щигельського) – містить денник цього відділу («Ударники»-4, 94а) за час від жовтня 1946 до 24 жовтня 1947 року, ведений бунчужним «Буркуном», з епілогом Богдана Гука («Скали»). Книга має також різні документи сотні – списки вояків, господарські документи тощо. 1986 р., 370 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 14. Перемищина – Перемиський курінь; книга друга: Денники й документи – містить денники сотенного «Крилача» (Ярослава Коцьолка) з 1944 і 1947 років, продовжувані по його смерті сотенним «Бурлакою» (Володимиром Щигельським), денник сотні «Крилача» (ведений бунчужним «Орестом») і

документи обох сотень. 1987 р., 262 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 15. Костянтин Гіммельрайх: Спогади командира відділу особливого призначення «УПА-Схід»; спогади. Автор – киянин – оповідає про свої переживання від вибуху війни 1941 року до «звільнення» з УПА і рейду на Захід в 1945 році: мобілізація до ЧА, німецький полон, окупований Київ, участь у підпіллі ОУНм, к-р вд. УПА (ОУНм) в Карпатах, старшинська школа УПА, мандри по Поділлі й к-р вд. особливого призначення «УПА-Схід». 1987 р., 266 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 16. Підпільні журнали закерзонської України, 1945-1947. Збірник містить передруки таких підпільних журналів: *Тижневі вісті, Лісовик, Інформативні вісті, Інформатор і Перемога*. Всі числа цих журналів супроводяться англомовним резюме. Збірник має статтю про історію підпільної видавничої діяльності на Закерзонні та Акт оскарження О. Лебедович. 1987 р., 608 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 17. Англомовні видання українського підпілля, 1946-1947. Збірник містить передруки підпільних видань: *Нові Лідіце, Виселення єпископа Коциловського, Вибори в СРСР, Нова голодова катастрофа в Україні, Фашистське страшило, До братніх чеського і словацького народів*. 1988 р., 192 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 18. Карпатська група УПА «Говерля»; книга перша: Документи, звіти та офіційні публікації. Містить передрук підпільного видання командування групи *Шлях перемоги*, звіти команд тактичних відтинків УПА й звіти командирів відділів та підвідділів УПА, 24 ТВ УПА «Маківка». 1990 рік, 328 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 19. Карпатська група УПА «Говерля»; книга друга: Спомини, статті та видання історично-мемуарного характеру. Включає збірку нарисів і споминів, друкованих у підпіллі. Майже всі спомини написані старшинами і вояками УПА ще на Україні або відразу після переходу на еміграцію. 1992, 357 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 20. Покажчик до «Літопису УПА»; книга перша: 1-19 томи. Книга містить покажчики псевдонімів, прізвищ, географічних назв, інституцій, поазбучні списки авторів та надрукованих матеріалів й інші дані про перших 19 томів «Літопису УПА». 1994, 528 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 21. УПА в світлі німецьких документів, 1941-1943; Книга третя: Червень 1941 – травень 1943. Книга містить звіти, меморандуми, а також переклади українських документів для центральних політичних і поліцейських установ. 1991, 271 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 22. УПА в світлі польських документів; книга перша: Військовий Суд Оперативної Групи «Вісла». Містить вироки, звіти та кореспонденцію Військового суду Оперативної групи «Вісла» за період від травня до вересня 1947 р. 1992, 627 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 23. Медична опіка в УПА: документи, матеріали і спогади. Більша частина книги – це спомини санітарів, медиків, лікарів й інших працівників санітарної служби й Українського Червоного Хреста (УЧХ). В книзі теж поміщені підпільні документи й біографії працівників УЧХ. 1992, 480 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 24. Ідея і чин: орган Проводу ОУН, 1942-1946. У цій книзі передруковано головний політично-інформативний журнал Проводу ОУН на Українських Землях, що видавався в роках 1942-1946. Журнал містив важливі інформації про боротьбу УПА, німецьку та російську окупаційну політику, розвиток української політичної думки. 1995, 592 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 25. Пісні УПА. Збірка пісень, тематично пов'язаних з боротьбою УПА. Збірник включає не тільки властиві пісні вояків УПА, але й укладені пізніше в тюрмах і концтаборах, чи уложені народом. Збірник містить тексти пісень, їх варіанти, мелодію і варіанти, а також дані про саму пісню, її авторів й оспівуваних у піснях героїв чи події. Збірник містить понад 600 пісень чи їх варіантів. 1997, ХХІУ+556 стор., тверда обкладинка, ноти.

Том 26. Українська Головна Визвольна Рада. Документи, офіційні публікації, матеріали. Книга четверта: Документи і спогади. Збірник містить протокол ВЗ УГВР, доповідь на цьому зборі й інші документи: вибір з листування президента УГВР Кирила Осьмака, переговори з польським підпіллям, Угорщиною й Румунією, слідчу справу Миколи та Петра Дужих й інші документи. У книзі також спогади членів УГВР й інших осіб про утворення та діяльність УГВР 2001, 658 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 27. Роман Петренко: За Україну, за її волю; спогади. Автор – волиняк – оповідає про свою діяльність від вибуху війни у 1939 до відходу на Захід у 1945. Спочатку автор був діячем ОУН

Сарненської округи (від січня 1942 в підпіллі), згодом – шефом господарського відділу ШВО УПА «Заграва», від літа 1943 – ГВШ (потім КВШ УПА-Північ, командир Дм. Клячківський) і від літа 1944 – старшиною для особливих доручень при ГСЗС УГВР під керівництвом М. Лебеда. 1997, 279 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 28. Марія Савчин: Тисяча доріг; спомини. Автор оповідає про свої переживання від вибуху війни (від 1944 до 1953 – в підпіллі) до свого приходу на еміграцію у 1954. Від 1945 була дружиною В. Галаси, заступника пров. ОУН Закерзонського краю, від 1947 співробітника ГОСП в Карпатах, і від 1948 – пров. ОУН ПЗУЗ. Авторка перебувала разом з ним на Закерзонні, в Карпатах, на Волині а також – у тюрмі КГБ у Києві. 1995, 600 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 29. Іван Гарасимів («Палій»): 3 юнацьких мрій – у ряди УПА, це розповідь учасника підстаршинської школи УПА в Карпатах та ройового в сотні У-І (94), про його бойовий шлях в УПА від осені 1943 до осені 1947 в Карпатах та на Лемківщині. Спогади дають цікаву картину із щоденного життя повстанців та їхніх командирів, як теж про важке становище українського населення на цих теренах. 1999, 336 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 30. Степан Хрін (Степан Стебельський): Крізь сміх заліза; спогади. Книга містить два спогади Степана Стебельського («Хріна»), к-ра ТВ УПА 24 «Маківка» – «Крізь сміх заліза», «Зимою в бункері» та спогади Олекси Конопадського («Островерха») – «Спомини чотового УПА Островерха». Автори оповідають про свої дії в УПА від 1944 до 1949 року на Лемківщині та Дрогобиччині. 2000, 552 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 31. УПА на Львівщині і Ярославщині. Спогади і документи вояків УПА ТВ «Розточчя», 1943 – 1947. Книга містить спогади «Сої», «Спартака», «Зенона Семеніва» та інших членів відділу УПА к-ра «Бриля». Також подаються оперативні звіти к-ра «Бриля» та к-ра «Гамалії» («Переяслави І» та «Переяслави ІІ») з Тактичного Відтинку УПА «Розточчя». 2000, 324 стор., тверда обкладинка, схеми, ілюстрації.

Том 32. Медична опіка в УПА: документи, матеріали і спогади. Книга друга. Велика частина книги – це спомини санітарів, медсестер, медиків, лікарів і інших працівників санітарної служби й Українського Червоного Хреста (УЧХ). 2001, 581 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 33. Тактичний Відтинок УПА 26-ий «Лемко»: Лемківщина і Перемищина (Документи і матеріали). Книга містить документи і матеріали, що відносяться до історії та діяльності відділів УПА ТВ-«Лемко» в рр. 1944-1947, оперативні звіти, накази інструкції та вказівки, рейди УПА, та документи Підстаршинської школи ім. полк. «Коника». 2001, 900 стор., тверда обкладинка, мапи, організаційні схеми, ілюстрації.

Том 34. Лемківщина і Перемищина – «Холодний Яр», «Бескид», «Верховина»: Політичні звіти. Книга містить організаційний розподіл підпільної мережі Лемківщини і Перемищини, кадрову обсаду підпільної сітки та політичні й інформативні звіти з терену за роки 1944-1947, 2001, 974 стор., тверда обкладинка, організаційні схеми, ілюстрації.

Том 35. Покажчик до «Літопису УПА»; книга 2: томи 21-34, томи та 1-3 Нової Серії та томи 1-3 серії «Бібліотека». Книга містить покажчики псевдонімів, прізвищ, географічних назв, інституцій, поазбучні списки авторів та надрукованих матеріалів й інші дані про томи «Літопису УПА» Основної та Нової Серій, як також книги «Повстанські могили» т.1 за ред. Євгена Місила. 2002 р., 870 стор., тв. обкладинка.

Том 36. «Книга полеглих членів ОУН і вояків УПА Львівщини». Книга містить взяті з радянських архівів короткі біографії членів ОУН і УПА, які загинули на Львівщині. 2002, 1058 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 37. Іван Лико, «На грані мрії і дійсності: спогади підпільника. 1945-1955». Книга містить спогади Івана Лика («Скали», «Богдана») – «На грані мрії і дійсності» та спогади Миколи Терепенка («Медведя») – «На грані двох світів». Авторі оповідають про пережите ними в підпіллі на Лемківщині та в польських тюрмах. 2002 р., 644 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 38. Петро Й. Потічний, «Архітектура резистансу: криївки і бункри УПА в світлі радянських документів». Книга містить схеми та описи різних криївок УПА й заплля, та перелік з'єднань Червоної Армії та Внутрішніх Військ НКВД, які були залучені до боротьби проти підпілля, зібраних в Архіві Внутрішніх військ Українського Округу за рр. 1944-1954, який знаходиться в Колекції ім. Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2002, 430 стор., тверда обкладинка, схеми, ілюстрації.

Том 39. Тактичний відтинок УПА 28-й “Данилів”: Холмщина і Підляшшя. Документи і матеріяли. Містить огляди й документи про дії УПА на Холмщині й Підляшші в 1945 – 1948 роках. Між документами – звіти Холмського ТВ УПА, хроніки (денники) сотень УПА, звіти зі зустрічей представників УПА з представниками польського резистансу з ВіН-у («Вольносьць і Незавіслосьць»), звіт із зустрічі з англійським кореспондентом, та інше. Більшість документів походить з Колекції Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2003, 1058 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 40. Тактичний Відтинок УПА 27-й “Бастіон”: Любачівщина, Ярославщина, Томашівщина. Документи і матеріяли. Містить огляди й документи про дії УПА в 1945–1948 роках. Серед документів – звіти Команди Тактичного Відтинку, хроніки відділів куреня УПА “Месники”, звіти й огляди керівництва II Округи ОУН “Батурин”, господарські звіти тощо. Більшість документів походить з Колекції Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2004, 600 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 41. Президент УГВР Кирило Осьмак. Книга містить документи та матеріяли про Президента УГВР Кирила Осьмака, його життя, наукову діяльність і смерть. 2004, 880 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 42. Петро Й. Потічний. Літопис УПА – Історія: Документи і Матеріали. Вояки УПА, які в 1947-1949 роках пробилися рейдом у Західню Європу, вважали своїм обов'язком залишити для історії та майбутніх поколінь пам'ять про визвольні змагання в часі Другої світової війни та після її закінчення. Це стало реальністю в 1974 р., коли було засновано видавництво “Літопис УПА”. Книга містить документи та матеріяли про нелегкі будні становлення та діяльності видавництва “Літопис УПА” за 30-літній період існування, короткі біографії членів видавничого комітету, адміністрації видавництва, редакторів, авторів, упорядників і фундаторів томів. 2005, 658 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Томи 43-44. Боротьба з агентурою: Протоколи допитів Служби Безпеки ОУН в Тернопільщині. 1946-1948. Книги містять протоколи переслухань працівниками Служби Безпеки (СБ) ОУН Тернопільської області осіб, підозрілих у співпраці з органами державної безпеки СРСР. Матеріяли походять з підпільного архіву, віднайденого у 2004 р. в селі Озерна Зборівського р-ну Тернопільської обл., завдяки с. п. Софрону Кутному. На їх базі можна вивчати

організацію, обсяг та дії підпільних структур щонайменше в межах однієї області у 1946–1948 рр., коли тиск на підпілля радянських силових структур був надзвичайно потужний. Також матеріали протоколів яскраво відображають жорстокість, нелюдність та брутальність радянських репресивних органів, які шляхом терору та насилля снували павутину імперії зла на теренах Західної України.

Том 43, книга 1: В першій книзі поміщено 85 з 193 наявних протоколів допитів, що охоплюють 13 районів Тернопільщини, зокрема: Бережанський, Білобожницький, Борщівський, Бучацький, Великобірківський, Великоглибочоцький, Великодедеркальський, Вишнівецький, Заліщицький, Залозецький, Збаразький і Зборівський райони. 2006, 1332 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, схеми.

Том 44, книга 2: Книга є продовженням 43 тому та містить подальших 108 протоколів переслухань СБ ОУН, зокрема, з теренів таких районів, як: Золотопотіцький, Золотниківський, Козівський, Козлівський, Коропецький, Кременецький, Ланівецький, Микулинецький, Новосільський, Підволочиський, Підгаєцький, Почаївський, Пробіжнянський, Скала-Подільський, Скалатський, Теревовлянський, Товстецький, Чортківський, Шумський, як теж з Рогатинського району Станиславівської області. Тут також поміщені Протоколи ТОС-у, Протоколи смерті, Лист підпільників на Далекий Схід, Протокол однієї події, список функціонерів МВД і МГБ, та список слідчих СБ. Вступна стаття до обох книг поміщена в т. 43. 2006, 1288 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 45. Генерал Роман Шухевич – “Тарас Чупринка” Головний Командир УПА. Книга містить спогади про ген. Романа Шухевича–Тараса Чупринку, його життя, підпільну діяльність і смерть. 2006, 572 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Томи 46. Боротьба з агентурою: Протоколи допитів Служби Безпеки ОУН в Тернопільщині. 1946-1948. Книга 3. Книга є важливим доповненням і продовженням тт. 43-44 та містить протоколи переслухань СБ ОУН з 5-ти районів Тернопільської обл., зокрема: Великодедеркальського, Вишнівецького, Збаразького, Золотниківського та Кременецького. Документи походять з повстанських архівів, віднайдених в околицях сіл Пліхів, Краснопуща Бережанського р-ну та Петриків Тернопільського р-ну. 2007, 896 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

У новій серії, т. зв. Київській, у співпраці з Інститутом української археографії та джерелознавства Національної Академії Наук України Державним комітетом архівів України та Центральним державним архівом громадських об'єднань (ЦДАГО) України появились такі томи «Літопису УПА»:

1. Видання Головного Командування УПА. Книга містить такі видання: *До зброї, № 16, 1943, Повстанець, № 1-6, 1944-1945, Український перець, № 1-3, 1943-1945 та Бойовий правильник піхоти.* Київ – Торонто, 1995, 482 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

2. Волинь і Полісся: УПА та запілля 1943 – 1944. Документи і матеріали. Книга містить документи Головної Команди УПА-Північ та документи Військових Округ «Заграва», «Богун», «Турів» та «Тютюнник». Київ – Торонто, 1999, 724 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

3. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: директивні документи ЦК Компартії України 1943-1959. Збірник містить найповніше зібрання документів ЦК КП(б)У – постанови з'їздів, пленумів політбюро, оргбюро, секретаріату, які супроводжуються інформативними записками, повідомленнями та довідками. У книзі також представлені листи, стенограми засідань та виступів членів ЦК КП(б)У. Київ-Торонто, 2001, 652 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

4. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ (1943–1959). кн. 1, (1943–1945). У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно–визвольного руху протягом 1943–1945 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно–звітний характер. Київ–Торонто, 2002, 597 стор., тверда обкладинка.

5. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга друга: 1946–1947. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно–визвольного руху протягом 1946–1947 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно–звітний характер. Київ–Торонто, 2002, 574 стор., тверда обкладинка.

6. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга третя: 1948. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно-визвольного руху протягом 1948 р. Усі подані матеріали мають інформаційно-звітний характер. Київ–Торонто, 2003, 523 стор., тверда обкладинка.

7. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга четверта: 1949–1959. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно-визвольного руху протягом 1949–1959 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно-звітний характер. Київ–Торонто, 2003, 716 стор., тверда обкладинка.

8. Волинь, Полісся, Поділля: УПА та Запілля 1944-1946. Документи і матеріали. Збірник містить документи керівництва УПА-Північ і УПА – Південь, Краєвого проводу ОУН ПЗУЗ і НВРО та груп (Воєнних Округ) «Заграва», «Богун», «Тютюнник» і з'єднань груп «33» (ПЗК «Москва»), «44» (ПСК «Одеса»). Київ–Торонто, 2006, 1620 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

9. Боротьба проти повстанського руху і націоналістичного підпілля: протоколи допитів заарештованих радянськими органами державної безпеки керівників ОУН і УПА. 1944-1945. Книга містить архівні документи з переслухань радянськими репресивними органами таких осіб, як: Михайло Степаняк, Євген Басюк, Мирослав Гайдук, Ярослав Білинський, Артемізія Галицька, Олександр Луцький, Юрій Стельмащук, Петро Дужий, Микола Дужий, Володимир Павлик, Омелян Польовий, Федір Воробець, Дмитро Вітовський, Василь Левкович. Київ–Торонто, 2007, 912 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

10. Життя і боротьба генерала “Тараса Чупринки” (1907–1950). Документи і матеріали У книзі зібрані документи та матеріали за 1907–2005 рр., які характеризують основні віхи життя і діяльності керівника українського визвольно-революційного руху в 1943–1950 рр. ген. Романа Шухевича (“Тараса Чупринки”) та присвячені його пам'яті. Поряд з документами Галузевого державного архіву СБ України до збірника увійшли документи Державного історичного архіву України у Львові і, частково, – ЦДАВО України, а також матеріали, які публікувалися в “Літописі Української Повстанської

Армії” (Торонто) та в інших виданнях. Київ–Торонто, 2007, 832 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

11. Мережа ОУН(б) і запілля УПА на території ВО “Заграва”, “Турів”, “Богун” (серпень 1942 — грудень 1943 рр.) До книги увійшли 353 раніше не опублікованих документи з різних територіальних осередків ОУН(б) і запілля УПА на Волині й Південному Поліссі за серпень 1942 — грудень 1943 рр., які відображають діловодство КП, округ, районів ОУН(б) на ПЗУЗ (серпень 1942 — вересень 1943 рр.), а також округ, надрайонів, районів, куців, підрайонів і станиць запілля УПА на ПЗУЗ (вересень — грудень 1943 р.). Київ–Торонто, 2007, 848 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Готуються до друку томи НС:

Боротьба проти повстанського руху і націоналістичного підпілля: протоколи допитів заарештованих радянськими органами державної безпеки керівників ОУН і УПА. 1946–1952. Книга 2.

Воєнна Округа УПА «Буг» 1944-1948. Документи і матеріали. Збірник містить документи керівництва і окремих підрозділів ВО та пресові видання УПА, теренові керівні і звітно-інформативні документи ОУН.

Серія «Літопис УПА» – Бібліотека

1. Юрій Ступницький. Спогади про пережите. Автор – волиняк – оповідає про свою родину та переживання від юнацьких років (кінець 30-х) до виходу з ув’язнення в середині 50-х років. Автор є сином начальника штабу УПА полк. Леоніда Ступницького, разом з яким у 1943 р. пішов до УПА, де навчався у старшинській школі «Дружинники». Після арешту в 1944 р. поневірявся по тюрмах і таборах Радянського Союзу. Київ, 2000, 128 стор., м’яка обкладинка, мапи, ілюстрації.

2. Володимир В’ятрович. Рейди УПА теренами Чехословаччини. Монографію присвячено одному з маловідомих аспектів історії українського національно-визвольного руху 1940-1950 років – рейдам УПА чехословацькими теренами. Обрана тема дозволяє авторові показати розмах національно-визвольної боротьби в Україні, її вплив на події у післявоєнній Європі, без чого

неможливе правильне і об'єктивне тлумачення суспільних процесів того часу. Львів, 2001, 208 стор., м'яка обкладинка, мапи, ілюстрації.

3. Ярослав Грицай – «Чорнота», Параскевія Грицай. А рани не гоїлися: Спомини «Чорноти». У книзі описані спогади чотового командира УПА «Чорноти» про події, що відбувалися в 1943-1945 роках на Закерзонні, та про його страдницьке життя в більшовицьких тюрмах і концтаборах Сибіру. Мемуари підготовлені до друку дружиною автора Параскою Грицай (з дому Ротко), яка протягом довгих років відтворювала розповіді свого чоловіка, уточнювала, доповнювала та систематизувала їх. Львів, 2001, 332 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

4. Спогади вояків УПА та учасників збройного підпілля Львівщини і Любачівщини. Книга містить спогади Василя Левковича («Вороного»), його дружини Ярослави, сотенного Миколи Тарабана («Тучі»), вояків УПА Івана Філя («Шеремети»), Івана Василевського–Путко («Вуса»), оргмоба Костя Міхалика («Думи») та зв'язкової Катерини Когут–Лялюк («Трізної»). В книзі подана коротка згадка про Якова І. Чорнія («Кулю», «Мушку», «Ударника»), командира Перемиської 6 ВО УПА, авторства Федора Лопадчака. Львів, 2003, 448 стор., тверда палітурка в суперобкладинці, ілюстрації.

5. Мирослав Горбаль. Довідник-пошуківець. Реєстр осіб, пов'язаних з визвольною боротьбою на теренах Львівщини (без Дрогобиччини). 1944-1947 (за архівними документами). Книга є підсумком опрацювання архівних документів з фондів Державного архіву Львівської області за 1944-1947 роки. Ці документи мають інформаційно-звітний характер (також плани заходів, стенограми нарад, протоколи засідань та допитів, підпільні документи, прокурорські аналізи, агентурні справи тощо) й викривають суть боротьби комуністичного режиму проти національно-визвольного руху на вказаних теренах. У довіднику подані ключові ідентифікаційні дані про осіб, які були пов'язані з тим рухом, та джерела інформації цих даних. Львів, 2003, 416 стор., м'яка палітурка.

6. Мирослав Горбаль. Довідник-пошуківець. Реєстр осіб, пов'язаних з визвольною боротьбою на теренах Дрогобиччини. 1939-1950 (за архівними документами). У цій праці зібрана трагічна інформація про особи та події, що, безпосередньо чи опосередковано, у позитивному чи негативному плані, були пов'язані з визвольною боротьбою на території тодішньої

Дрогобицької області в 1939–50 роках. Основна інформація – результат опрацювання документів архівних справ Державного архіву Львівської області (ДАЛО) та інших архівів, а також видань, публікацій і машинописів з цієї тематики; дописів, свідчень, спогадів та листів. Львів, 2005, 1312 стор., ілюстрації, тверда палітурка.

7. Володимир Ковальчук. Діяльність ОУН (б) та Запілля УПА на Волині та південному Поліссі (1941-1944 рр.). В книзі досліджується інформативний потенціал джерел з історії діяльності мережі ОУН і заплілля УПА на ПЗУЗ. Обговорюється формування первісної джерельної бази, особливості фондоутворення, діловодство, проводиться класифікація документального масиву джерел та з'ясовуються особливості діяльності референтур ОУН(б) і заплілля УПА. Львів, 2006, 512 стор., тверда палітурка.

8. Онишко Леся. «Нам сонце всміхалось крізь ржавії ґрати». Ка-герина Зарицька в українському національно-визвольному русі. В даній монографії на основі архівних документів та матеріалів, спогадів учасників подій досліджено етапи становлення світогляду Катерини Зарицької, її участь в формуванні Українського Червоного Хреста; діяльність в референтурі пропаганди ОУН (б) та налагодження зв'язків головнокомандувача УПА Романа Шухевича; показано її життєвий шлях в тюрмах і таборах ССРСР, а потім на волі. Львів, 2007, 928 стор., тверда палітурка, суперобкладинка, ілюстрації.

9. Коханська Галина. З Україною у серці. Спомини. Дані спомини присвячені історії національно-визвольного руху на Волині 1930-1950 рр. Вони відображають діяльність польського окупаційного режиму та більшовицькі репресії 1939-1941 рр. Авторка детально розповідає про свій вступ в ряди ОУН, проходження вишколів, свою діяльність в Колківській республіці УПА у відділі розвідки. Окремий розділ споминів присвячений ув'язненню в комуністичних таборах. Львів, 2008, 400 стор., тверда палітурка, суперобкладинка, ілюстрації.

Серія «Події і люди»

1. Посівнич Микола. Нескорений командир. У нарисі висвітлюється життєвий шлях провідного члена ОУН та Головного командира УПА Романа Шухевича, незламного лідера національно-визвольної боротьби українського народу. Торонто-Львів, Видання 2-е, доповнене. 2008, 80 стор., ілюстрації.

2. Осмак Наталка. Кирило Осмак – нескорений Президент УГВР. Пропоноване дослідження розкриває на основі архівних документів і матеріалів невідомі сторінки життя і діяльності одного з чільних керівників українського визвольного руху 1940-х років. – Торонто-Львів, 2008, 128 стор., ілюстрації.

“ЛІТОПИС УПА” В МЕРЕЖІ INTERNET

Заходами Адміністрації видавництва “Літопис УПА” детальну інформацію українською та англійською мовами про видання та споріднені матеріали можна знайти в мережі Internet за адресою:

<http://www.litopysupa.com>

Ця інформація складається з чотирьох груп.

1. Вступ до серій (*Introduction to the Series*), який дає загальні інформації про “Літопис УПА” та цілі видавництва.

2. Інформації про замовлення (*Ordering information*), які дають короткі інформації про кожний том серій та як їх замовляти.

3. Книги “Літопис УПА” (*Litopys UPA volumes*), де про кожний том подається не тільки повна бібліографічна інформація (титульна сторінка, дата і місце публікації, число ISBN, ціна та редактор книги), але також повний текст вступної статті та резюме матеріалів тому. Текст ілюстрований знімками, які знаходяться в книзі.

4. Споріднені матеріали (*Related Materials*). У цій групі подані публікації інших видавництв, що відносяться до теми УПА та збройного підпілля в Україні.

Аналогічну інформацію англійською мовою можна знайти також на web-сторінці за адресою:

<http://www.infoukes.com/commercial/litopys-upa/index.html>

*Про подальші інформації можна звертатися на адресу
Адміністрації:*

— Микола Кулик — **upa@sympatico.ca**

або Редакції:

— Петро Й. Потічний — **potichp@sympatico.ca**

Адміністрація в Україні — **litopys@bs.lviv.ua**

Будемо вдячні за відгуки читачів на наше видання.

Пишіть на подані адреси або також на
www.litopysupa.com

ОБ'ЄДНАННЯ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА В США Й КАНАДІ

та

ТОВАРИСТВА КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА ім. ГЕН. ХОР. ТАРАСА ЧУПРИНКИ В США Й КАНАДІ ВИДАВНИЧИЙ КОМІТЕТ “ЛІТОПИСУ УПА”

*М. Бохно, І. Василевський-Путко, О. Дольницький, О. Жигар,
Грина Камінська, Б. Ковалик, М. Ковальчин, Ю. Котляр, М. Кошик,
М. Кулик, Р. Кулик, М. Луцак, М. Мігус, П. Мицак, Емілія Нагірна-Зінько,
Б. Пасічник, Р. Петренко, Марія Пискір, П. Потічний,
С. Рогатинський, І. Росіл, В. Сорочак, Ярослава Філь,
О. Цилюпа, С. Шпак, Є. Штендера.*

Адміністрація:

М. Кулик, Р. Кулик, Емілія Нагірна-Зінько, Наталка Солтис

Адреса:

LITOPYS U.P.A.
P.O. Box 97, Station “С”
Toronto, Ontario, M6J 3M7, Canada
E-mail: upa@sympatico.ca

Адміністрація в Україні:

Гор Гомзяк, Богдан Столяр

Благодійний Громадський Фонд “Літопис УПА”

ім. Володимира Макара

Микола Посівнич

Адреса: “Літопис УПА”

пл. Міцкевича, 6/7, Львів, 79000, Україна
тел.(38-032) 272-4064 e-mail: litopys@bs.lviv.ua

Науково-публіцистичне видання
ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ
СЕРІЯ “ПОДІЇ І ЛЮДИ”
Книга 1

Микола Посівнич
“НЕСКОРЕНИЙ КОМАНДИР”

Видання 2-е, доповнене, розширене

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР
Петро Й. ПОТІЧНИЙ

Підписано до друку 02.10.2008. Формат 60 x 84 ¹/₁₆
Папір офсетний. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 12,9. Обл.-видавн. арк. 12,5.
Наклад 1000. Зам. № 1К-10-02-08

ЛІТОПИС
УКРАЇНСЬКОЇ
ПОВСТАНСЬКОЇ
АРМІЇ

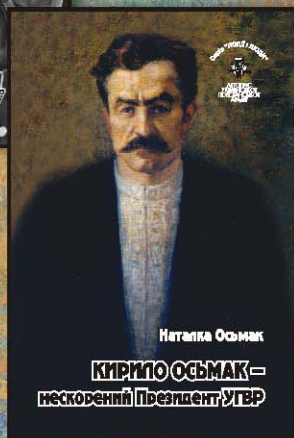
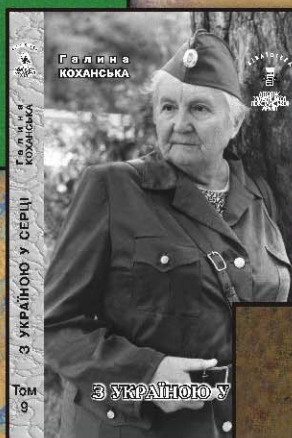
46

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

ЛІТОПИС
УПА

ТОМ
11

LITOPYS U.P.A.
P.O. Box 97, Station "C"
Toronto, ON M6J 3M7
CANADA
e-mail: upa@sympatico.ca

<http://www.litopysupa.com>

"ЛІТОПИС УПА"
пл. Міцкевича, 6/7
Львів, 79000
UKRAINE
е-пошта: litopys@bs.lviv.ua

Серія "ПОДІЇ І ЛЮДИ"

ЛІТОПИС
УКРАЇНСЬКОЇ
ПОВСІАНСЬКОЇ
АРМІЇ

Микола Посівнич

НЕСКОРЕНИЙ КОМАНДИР